

IŠNYKUSIO
TADULIŠKIŲ
KAIMO
ISTORIJA

**ELEKTRĖNU SAVIVALDYBĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA
KIETAVIŠKIŲ FILIALAS, N. KIETAVIŠKĖS, BAŽNYČIO G.19**

TADULIŠKIŲ KAIMO ISTORIJA

MEDŽIAGĄ RINKO ALEKSANDRA STANKEVIČIENĖ

**Kietaviškės
1995 metai**

Prieš gerą šimtmetį, Kaišiadorių rajone, Kietaviškių apylinkėje, gyvavo Taduliškių vienkiemis, palivarkas, vėliau kaimu vadintamas.

Ieškančiam Taduliškių kaimo, reikėtų važiuoti žvyrkeliu Žiežmariai - Mūro Strėvininkai - Jagelonys ir nuo Šarkiškių autobusų stotelės apie 1,5 km. važiuoti į šiaurės rytus.

Taduliškių kaimas ribojasi su Krasnasėlio, Girelės, Piktaikiemio, Verdinių kaimais. Žr. p. 12, 13.

Netoli Taduliškių kaimo yra Bedugnio ežerėlis, užimantis 1,20 ha plotą. Bedugniu vadintamas todėl, kad ir labiausiai mokantys plaukioti ir nardytis niekada nepasiekdavo jo dugno, tik klampynę. Be to, ir prieiti prie jo sunku ir pavojinga, iš visų pusiu akivaros, supasi pieva.

Netoliese gražus miškas, kadangi labai mažas, tai Stepono miškeliu vadintamas. Ankščiau miškas priklausė Steponui Stankevičiui. Jame ir dabar žmonės grybauna ir uogauna.

Cariniu laikotarpiu, XIX a. pabaigoje, Taduliškėse buvo nedidelis dvaras, apjungęs 120 ha žemės. Dvare gyveno Kazimiero Stankevičiaus šeima.

Palivarkas, kaip sodyba, užėmė apie 2 - 2,5 ha žemės, buvo išsidėsčiusi ant kalniuko. Pietinė ir rytinė sodybos dalis apsodinta eglėmis, klevais, liepomis ir kitais medžiais. Buvo didelis sodas, daug īvairių vaiskrūmių, o jo viduryje iškastas nedidelis tvenkinukas. Jame buvo auginami karosai.

Kazimieras Stankevičius buvo bajorų palikuonis. Apie Taduliškių palivarko savininko bajorystę bylojo labai gražus dokumentas, rašytas rusų kalba, dailyraščiu, kaligrafiškai su antispaudais ir parašais. 1948 metais, vežant K. Stankevičiaus vaikaičius į Sibirą, šie dokumentai dingo. Ona Bilevičiūtė-Stankevičienė buvo kilusi iš Lietuvos didikų bajorų Bilevičių, apie kuriuos rašoma H. Senkevičiaus knygoje "Tvanas". Ji mirė 1913 m. Kazimieras ir Ona Stankevičiai buvo labai darbštūs, teisingi, dievobaimingi žmonės. Kiek galėdami stengėsi mokyti savo vaikus. O jų išaugino 5 sūnus (Steponą, Stasi, Juozą, Mikalojų ir Vaclovą) ir 4 dukras. Dukros ištakėjo ir išvyko gyventi svetur. Kazimieras Stankevičius, prieš mirdamas, žemę (o turėjo jos 120 ha) padalino savo sūnums maždaug po valaką (23 ha). Sūnui Vaclovui davė 1,5 valako Eglinkos vienkiemy. Taduliškėse žemės paliko sūnui Stasiui - 29 ha, Steponui - 23 ha, Mikalojui - 22 ha, Juozui - 21 ha. Žr. p. 12.

Stasys Stankevičius buvo viengungis, svajojo išvykti į Ameriką. Todėl savo žemę 30,18 ha pagal testamentą 1928 m. (tai liudija žemės departo dokumentai) padovanojo savo broliui Steponui. Žr. p. 13. Tačiau labai staigiai pablogėjo Stasio sveikata (taip pat luošu), žlugo jo viltys ir svajonės išvykti į Ameriką. Jo žemę dirbo brolis Steponas, o jis, pagal jėgas, prižiūrėjo Stepono vaikus, dirbo kitus, lengvesnius, pagal savo jėgas, darbus.

Stepono Stankevičiaus šeima ir brolis Stasys 1930 m.

Sveikata éjo vis blogyn ir 1946 m. Stasys mirė. Palaidotas Burbiškių kapinėse.

Broliai Steponas ir Juozas pačioje dvaro sodybietėje, 100 metrų atstumu, pasistatė naujus namus. Steponas buvo jauniausias (g. 1879 m.) Kazimiero Stankevičiaus sūnus. Jis buvo baigęs "gorodskuju prihodskuju" mokyklą. Steponas, būdamas raštingas, kai mynams rašė įvairius prašymus, pareiškimus, skundus. A. Smetonos

laikais prenumeravo laikraščius, leido į mokslus visus savo vaikus, o jų išaugino 10: du sūnus ir aštuonias dukras.

Stepono dukra Vanda (g. 1910 m.) buvo baigusi Kauno mokytojų seminariją, mirusi. Petrutė (g. 1912 m.) buvo baigusi 4 klasės, mirusi. Šios abi Stepono dukros pirmos žmonos. Su antra žmona Steponas Stankevičius turėjo dar šešias dukras ir du sūnus. Sūnus Marijonas (g. 1916 m.) buvo baigęs gimnaziją. Kauno aukštėniąja technikos mokyklą, Kauno karo mokyklą, buvo karininkas, šarvuocčių kuopos vadas.

Marijonas Stankevičius 1940 m.

1941 m. liepos 21 d. iš Pabradės paligono visus karininkus, tame tarpe ir Marijoną Stankevičių, išvežė į Norilską.

Marijonas Stankevičius tremtyje 1947 m.

Iš ten jis grįžo 1960 m. Šiuo metu su šeima gyvena Vilniuje. Jo, kaip karininko, pavardė figuruoja ir šiaisiai laikais vi suose spaudos sąrašuose. Marijonas Stankevičius ir dabar žvalus ir energingas, laikosi dietos, sportuoja, yra labai geros atminties, domisi ir diskutuoja žemės ūkio klausimais, rašo straipsnius į laikraščius.

Kitas Stepono Stankevičiaus sūnus Vytautas (g. 1918 m.) buvo baigęs 4 skyrius. 1945 metų vasarą, Verdinių miške, netoli Taduliškių kaimo, Vytautą nušovė kietaviškietis Adomas Ramanauskas. Jaunes paguldė galvelę, juk Vytautui Stankevičiui buvo tik 27 metai. Dvi savaites visi ieškojo lavono. O jis buvo paslėptas Verdinių miške po samanomis. Verdinių kaimo gyventojas Litvinas žinojo ir matė, kur paslėptas lavonas, bet bijojo sakyti, tik vėliau parodė tévams. Turbūt aišku, kokį sūnaus lavoną parsivežé tévai, kai jis išgulėjo 2 savaites vasaros laiku miške po samanomis.

Stepono Stankevičiaus dukros: Alina (g. 1920 m.) buvo baigusi 4 skyrius, mirusi; Veronika (g. 1926 m.) baigusi Kaišiadorių gimnaziją, Kauno mokytojų seminariją, Vilniaus valst. pedagoginių

institutą - mokytoja; Natalija (g. 1928 m.) baigusi 4 skyrius; Ona (g. 1924 m.) baigusi Trakų mokytojų seminariją - mokytoja; Jadvyla (g. 1921 m.) baigusi 4 klasses ir pienininkystės kursus, dirbo Burbiškių pieninės vedėja, gyvena Kaune; Bronė (g. 1929 m.) buvo baigusi Trakų mokytojų seminariją, mirusi.

Steponas Stankevičius buvo laikomas turtinėsiu šeimininku, kadangi turėjo apie 53-54 ha žemės. Žr. p. Tą žemelę ir dirbo. Séjo jėvus, laikė 4 arklius, 8-10 karvių, apie 10-12 veislinių avių, 10 kiaulių, paukščių ir t.t. Technikos naturėjo. Turėjo tik erkinę kuliamąją. Visi kiti darbai buvo atliekami rankomis. Vasaros darbams sandė darbininkus. Piemenavo Liudvikas Kertenis, Mikas Bartnauskas. Likusieji kaimo gyventojai laikė gyvulių daug mažiau, dirbo pagal savo išgales - séjo, pjovė, kūlė. Žymesnių žmonių šiame kaime nebuvo. Stepono dukra Natalija grojo akardeonu. Jos muzikos klausési visi.

1947 metais, eidamas 68 metus, mirė Steponas Stankevičius.

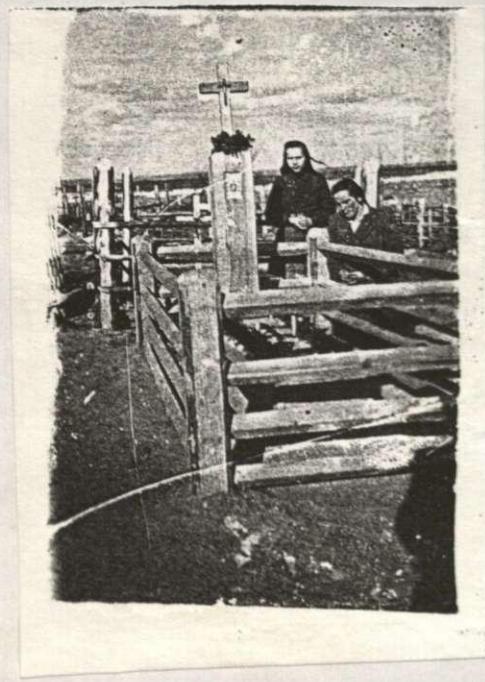

Stepono Stankevičiaus žmona Kazimiera su dukromis Natalija, Jadvyla, Onute, Brone ir Verute prie namo, 1947 m.
(Steponas Stankevičius jau miręs)

Kitu, 1948 metų gegužės mėnesį, kadangi šeima turėjo virš 50 ha žemės ir buvo laikoma labai turtinga (buožémis vadinama) likusi Stepono žmona su dukromis Alina ir Natalija buvo ištremta į Sibirą, Krasnojarsko kraštą. Tuo metu namuose buvusios Onutė ir Jadvyla sugebėjo pabėgti ir pasislėpti. Apie metus laiko jos gyveno Gabriliavoje ir kitur (aišku slépdamosios). Gabriliavoje mokytojavo sesuo Bronė. Tačiau 1949 m. jas sugavo ir išvėžė. Jos turėjo rašyti prašymus tuometinei valdžiai Maskvoje, kad jas prijungtų prie seserų ir motinos, kurios buvo Krasnojarske ir savo tikslą pasiekė. Tremty kentė šaltį, alkį ir skurdą. Alina greitai susirgo ir mirė.

Tremtyje (Krivliake) prie Stepono dukros Alinos kapo Stepono žmona Kazimiera (viduryje) su kaimynėmis, 1950 m.

Sesuo Natalija su drauge prie Alinos kapo, 1950 m.

Ištrėmus Stepono Stankevičiaus žmoną su dukromis liko tušti trobesiai. Gyvenamajame name apsigyveno Stasio Medekšos šeima. Ūkinius pastatus užėmė besikuriantis "Žiburio" kolūkis.

Sugrįžus senajai Stankevičienei su dukromis iš tremties 1957 metais, sodyboje jos rado tik namą. Tuomet viena iš seserų Jadvyla namą nusigriovė ir išsivežė į Garliavą. Ten pasistatė

naują namą ir su motina gyveno. 1976 m. motina mirė (g. 1893 m.). Jadvyga liko gyventi su vyru.

Stankevičiaus Stepono žmonos Kazimieros laidotuvės, 1976 m.
Stovi iš kairės dukros: Jadvyga, Onutė, Verutė, Natalija ir
sūnus Marijonas

Šiuo metu Kaune dar gyvena Stepono dukros Natalija, Veronika ir Onutė, visos sukūrusios šeimas.

Mikalojus, vienas iš Kazimiero Stankevičiaus sūnų, namus buvo pasistatęs truputėli toliau nuo dvaro sodybvietės. Buvo vedęs, turėjo 2 dukras: Stefaniją ir Marytę. Iš Taduliškių išvyko apie 1932 metus į Žaslius. Namus ir žemę išnuomavo Antaninos ir Jono Graliauskų šeimai.

1994 m. Mikalojaus žemę (22 ha) pasiėmė (atgavo nuosavybę) jo anūkas, dukros Stefanijos sūnus, Marijonas Paškevičius.

Kitas Kazimiero Stankevičiaus sūnus Juozas naują namą buvo pasistatęs dvaro sodybvietėje, maždaug 100 metrų atstumu nuo brolio Stepono namo. Juozas su žmona Jadvyga neilgai gyveno.

Jiems gimė sūnūs Juozas ir Kazys. Juozui Stankevičiui 1914 m. mirus, jo žmona Jadviga ištekėjo už Marcinkevičiaus ir dar pagimdė tris vaikus: Stasi, Vladą, Janę.

Marcinkevičienė Jadviga su dukra Jane ir sūnumi Vladu Taduliškėse gyveno iki 1956 metų. Sūnus Stasys vedė ir gyveno Antakalnyje, dabar jau miręs. Vladą 1954 m. gegužės mėnesį kažkas nušovė Liutonių kaime. Janė 1955 m. ištekėjo už Malašausko ir išsikėlė gyventi į Bačkonių kaimą. Ji ir dabar ten tebegyvena. su sūnumi Vytautu. Kitas J.Malašauskienės sūnus Vladas mirė prieš keletą metus. Jau seniai miręs ir jos vyres. Ištekėjusi Janė pasiėmė ir motiną gyventi pas save. Tačiau netrukus sėnoji Marcinkevičienė mirė.

Stankevičiaus Juozo žmonos (Jadvigos Marcinkevičienės) laidotuvės. Prie karsto sėdi iš kairės sūnūs: Juozas ir Kazys, duktė Janina, 1963 m.

Jadvigos Marcinkevičienės sūnus Kazys 1936 metais vedė Emilią Pūkevičiūtę, o kitas sūnus Juozas (g. 1913 m.) vedė Janę La-

pinskaitę 1937 metais ir pasistatė netoli ese (100 - 150 metrų atstumu) namus.

Stankevičiaus Juozo ir Janinos Lapinskaitės vestuvės, 1937 m.

Piršlys (stovi trečias iš dešinės viršuje) Steponas Stankevičius, stovi trečias iš kairės viršuje Stepono Stankevičiaus sūnus Vytautas, zuvės 1945 m.

1930 metais Taduliškių kaime gyveno:

Steponas Stankevičius su žmona Kazimiera ir vaikais: Vanda, Petrone, Marijonu, Vytautu, Natalija, Alina, Brone, Jėdvyga, Onute, Veronika ir Stepono brolis Stasys;

Stankevičius Mikalojus su žmona ir dviem dukrom Maryte ir Stefanija.

Stankevičienė-Marcinkevičienė Jėdvyga su vyru Jonu Marcinkevičiu ir vaikais: Juozu, Kaziu, Stasiu, Vladu ir Jane.

Kazys Stankevičius turėjo vienuolika vaikų (penki mirė), gyvi liko šeši. Juozas Stankevičius išaugino penkis sūnus ir keturias dukras (dvi iš jų mirė), gyvi yra septyni.

Juozo Stankevičiaus sodyboje, aukštoje liepoje buvo gandralizdis. Kiekvienais metais čia perėjo gandrai. Kai kėlėsi į Liutonių gyvenvietę Juozas Stankevičius su šeima, sodyboje augančius medžius išpjovė, bet vieną klevą ir liepą su gandralizdžiu paliuko, kad būtų kur gyventi gandramams. Kitų metų pavasarį Kaišiadorių

MSMV pasiuntė buldozerį šio kaimo sodyboms likviduoti, tiksliau palaidoti trobesių liekanas. Nesuvirpo traktorininko širdis, nesudrebėjo rankos prieš bejėgį paukštį ir prieš medžius, paliktus sodybos atminimui. Viskas atsidūrė po žemėmis. Blaškėsi, liūdėjo gandrų pora netekusi lizdo. Matydami besiblaškančius gandrus, už puskilometrio, Girelės kaime, gyvenantys Kertenai, P.Bliujus neliko abejingi tolimesniam paukščių likimui. Jie surado senas akėčias, įlipo į Piliakalnio miško pakrašty augusią ąžuolą, nupjovė viršūnę ir ten įkėlė akėčias. Patiko gandramas naujoji vieta. Nors pavėluotai, bet išperėjo vaikus dar tais pačiais metais. Ten ir dabar yra lizdas ir kiekvienais metais peri gandrai vaikus.

Broliai Kazys ir Juozas, susikūrus kolūkiams, iki pensijos ir būdami pensininkai dirbo kolūkyje. Pradžioje ganė kolūkio arkliaus, vėliau karves, žiemą joms vežė pašarus, šérę.

Stankevičiaus Kazio dukros ir sūnus vedę, gyvena atskirai, yra eiliniai darbininkai. Stankevičiaus Juozo dvi dukros ir sūnus Viktoras sukūrė šeimas, gyvena atskirai. Namuose su tėvais gyvena Česlovas, Marijonas, Juozas ir Lionė. Jie nepanoro sukurti savo šeimą, neplanuoja tai daryti ir ateity. Jie visi dirba kuklų kasdienį darbą. Česlovas – suvirintojas, Juozas – traktorininkas, Marijonas – melioratorius.

Kaip visoje Lietuvoje, taip ir čia Taduliškėse, gretimuose kaimuose Verdinių, Girelėje, Krasnosėlyje buvo neramios 1945 – 1950 metų dienos ir naktys.

1948 m. Stepono miškely buvo pašautas Kudonių kaimo (Kietaviškių apyl.) gyventojas Algirdas Janavičius. Buvo gegužės mėnuo, pats gražiausias metų laikas, ankstų rytą kukavo gegutė, o pašautas A.Janavičius dejavo ir šaukėsi pagalbos. Išgirdusios Stepono Stankevičiaus dukros Ona ir Jadviga nešė jam vandens, vilgė lūpas. Subėgo pažiūrėti Piktakiemio piemenys J.Ščerbavičius ir kt. Deja, šio jaunuolio gyvybė netrukus užgeso. Jį nušovė taip pat savi, kaimynai. Artimieji paslapčiomis jį palaidojo.

1947 m. Girelės kaime, prie Vlado Kertenio sodybos, raiste, buvo nušautas Česlovas Liupševičius.

Darbo autorė taip pat prisimena 1947 ir tolimesnius neramius metus, nes gimė ir gyveno Girelės kaime. Prisimena, kaip prailgdavo žiemos vakarai 1947-1955 m., nes tėvai nedegdavo šviesos ir užrakindavo duris tik sutemus. Bet banditai, kitaip jų pavadinti negalima, išsilauždavo vis tiek. Ėmė nuo stalo paskutinių duonos kąsnį, kiekvieną geresnį daiktą. Ne kartą prie sienos bu-

vo pristatę šauti tėvą, motiną. Prisimena, kaip klykdavo vaikai iš baimės, bet mama buvo narsi ir jiems atsisakinėjo. Vieną žiemos naktį buvo išsiverę tėvą. Jį pasistatę, jam pro ausis šaudė. Grįžo rytą tiesiog apkurtes. Tėvo reikalavo kažką pasakyti, išduoti, bet nieko nepešę, paleido.

Juk tai darė savi, kaimynai, pažįstami, kartais iš tolimesnių kaimų.

Gretimame, prie pat Taduliškių, kaime gyveno Jokūbas Paškevičius su šeima. Jo sūnus Kazimieras 1946-1947 m. vadovavo partizanų būriui iš 11 žmonių. Už ką 1947 metais vasario mėnesį jis buvo nušautas Stepono Stankevičiaus žemėje. Tą dieną buvo nušauta ir daugiau šio būrio partizanų. Už tai, kad sūnus partizano Jokūbo Paškevičiaus šeima buvo ištremta į Sibirą.

1991 m. Krasnasėlio kaime Jokūbo Paškevičiaus žemėje, Jokūbo dukros Marijos Paškevičiūtės, gyvenančios Kaune, V.Krėvės 25-87, iniciatyva buvo pastatyti du kryžiai prie pat kelio Liutonys - Burbiškės. Vienas jų yra Paškevičiaus Jokūbo žemei, Marijos gimtinei, įamžinti, antrasis - Jokūbo sūnaus Kazimiero, Lietuvos partizanų būrio vadui atminti.

Taduliškių kaimą sunaikino sovietinė melioracija. Iki 1981 m. išsikėlė Graliauskų šeima gyventi į Burbiškių gyvenvietę, brolių Juozo ir Kazio Stankevičių šeimos į Liutonių gyvenvietę. Kaimas išnyko, sodybų vietoje iki žmogaus didumo auga piktžolės.

Nuosavybę į turėtą žemę atgaudinėja Stankevičių Juozo ir Kazio šeimos. Kazys ir jo žmona Emilia jau mirę, likę šeši vaikai. Juozas ir Janė dar gyvi, bet jau aštuoniasdešimtmečiai seneliai.

Galbūt jų dar likę stiprūs ir energingi vaikai, anūkai ir proanūkiai pamils senelių gimtają žemę, išraus iš jos piktžoles. Gal ir nameli pasistatys, augins šventą duonelę. Gal pasodins medelį, liepą, gal vėl į šį kaimą sugriš išvaikyti gandrai.

Prisiminimais dalijosi:

Onutė Stankevičiūtė-Bakanauškienė, gyv. Kaune.

Jedvyga Stankevičiūtė-Bružikienė, gyv. Garliavoje.

Aleksandra Stankevičienė, gyv. Kietaviškėse.

Medžiagą rinko ir užraše Kietaviškių bibliotekos vedėja Aleksandra Stankevičienė.

TADULIŠKIU vk. skupų
isđestymo planas. [Kietaviškių seniūnija]

1 km ~ 100 m

M ~ 1:10000

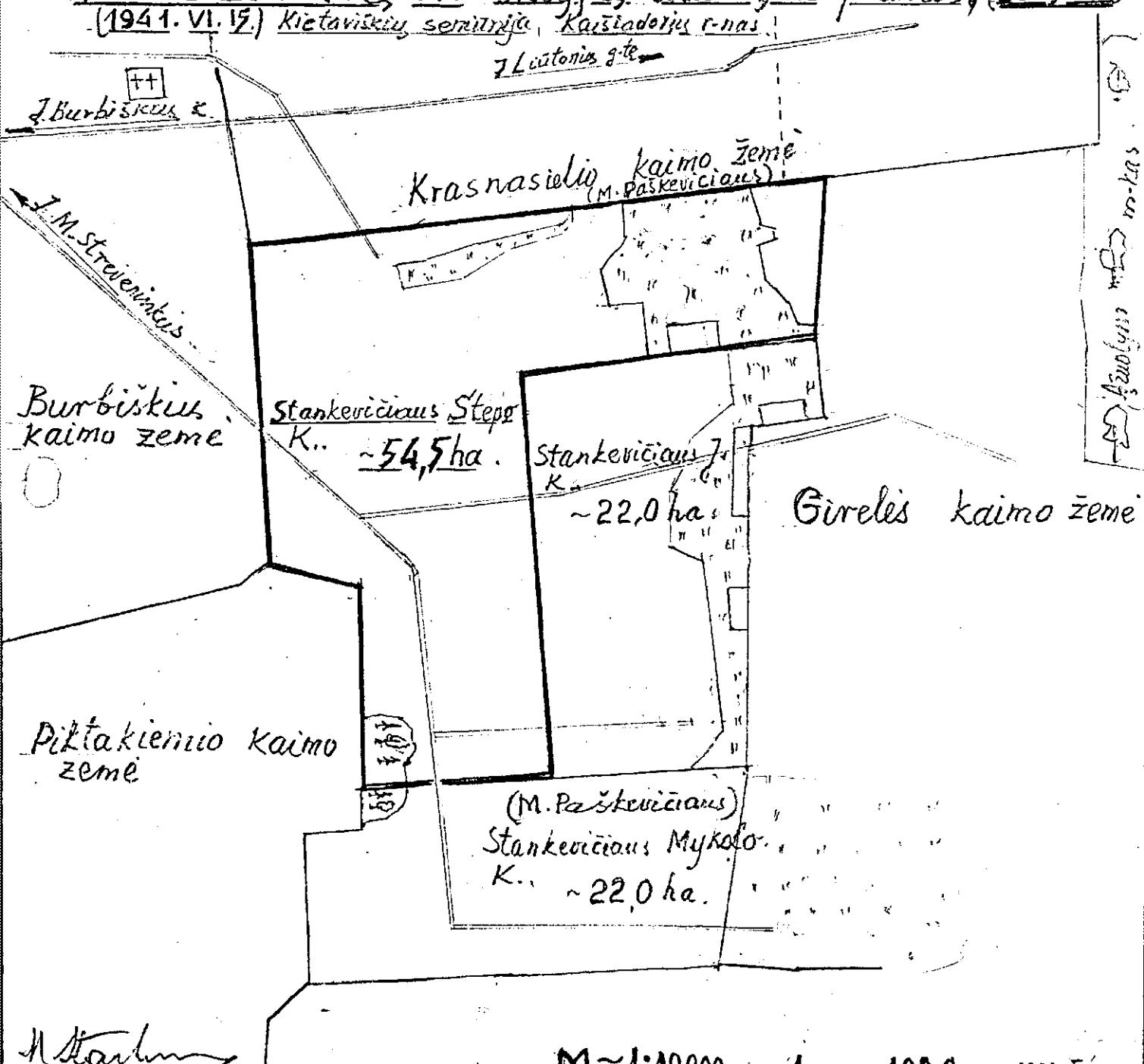
XX Kryžiai J. Paškevičiaus žemėje. Vienas - gimtinei atminti, kitas - sūnaus,, partizanų būrių vado, atminimui.

162

S
V
R

IADULIŠKIU, v.k. išklypu išdėstymo planas, (Eskyzas)

(1941. VI. 19.) Kietaviškių seniūnija, Kažendorių r-nas.

Trakų apylinkės, Žiežmarių valsčios mosevynės pudalinimo planas, padarytas pagal 1653 str. Žemės Tvarystės žiūrėjimo.

Vienas dieną yra dvidešimt trys ha vienetas aras (23,01 ha) žemės.

567

Uliškių vienardžio žemis užienojimo n bendro.
Šarckymo Departamente matinius Leonardo Borelio 567

2º Município Departamento materno Leonardo Moreira

Gretimosio žemės.

Sym. aequitatis Linnæi velutina

A iki B 1935 m priekinių išorinių šilelių žemės uolynai Nr. Nr. 4.5.2.9. n. k.

B C Tadulichtis vires. Tenui Stannarietans Myrnoi vegetum rufip

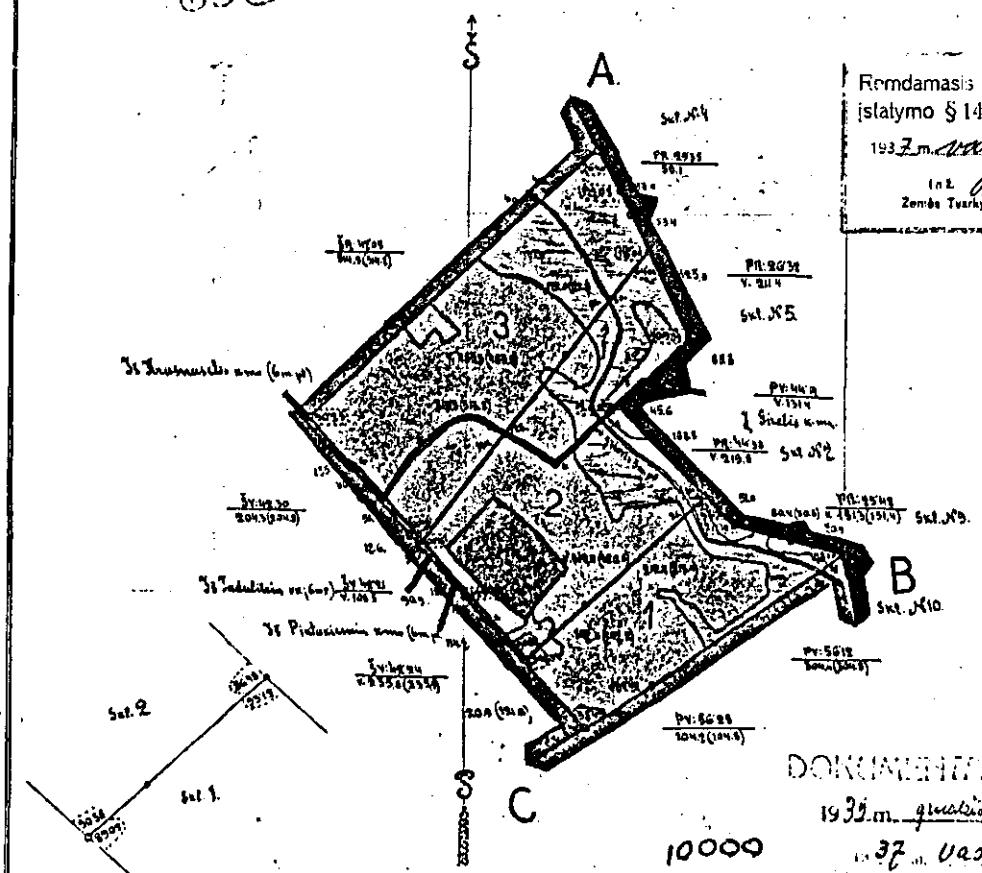
C A Stamerică, Stepan și Sturzilov sunt

E 1250

24

B. 17/650

Eksplikacija

Remdamasis Žemės Tvarkymo
įstatymo § 143 plana TVIRTINU

1937 m. vaccin mėn. 20 d.
Int. Kelley
Zenith Vaccinia D-10 Directeurus

DOMINIQUE LAFAY

1939.m - 9 males

37. *Vasario* 11.

A. Šutalo

Matrimony License

*Faduicijus uys. benedictus.
cognitio de alieno, iugis
fatuus. Ap. 2 cor. 10.
2 cor. 10. Act. 19. Rom. 10.
1 cor. 14. 2 cor. 10. 1 cor.
gatibus patribus.*

Batin
Jerash

RIBOS ĮKLOTOS: „SIREVOS“ KOL